

- درگـذشتن (Derguzeşten):** بۆرین، چۆن، دهر بازبون، ف بهرکه تن - لیبۆرین، عه فوکرن، مرن.
- درگر (Durger):** دار تراش (نجار).
- درگرفت (Dergêrêften):** ناگر تی بهربوون، سۆتن - کارتیکرن.
- درگیر (Dergîr):** گرفتار، تووش بووی.
- درلک (Dêrlêk):** جلکێ کورتی بی هچک.
- درما (Derma):** کیترویشک.
- درمان (Derman):** دهرمان (دواء) - چاره، چاره سه ری (علاج).
- درماندن (Dermanden):** بیچاره بوون، وهستیان.
- درنا (Durna):** فـرـنـده کـی کـوبـشی یه و گوشتی وی حه لاله، پیییین وی و گهرده نا وی ددریژن و کوریکا وی کورته و پتر ل بهر لیقیین ئافا دژیته. ل ئەسمانا کۆم کۆم و ب پهنگی سیگوشی (مثلث) دفرین. ههروهسا نا قین (کلنگ، باتراژی هه نه. ب عه ره بی دبیتنی (کرکی).
- درنگ (Dêreng):** دهنگی زهنگی، دهنگی کوژ قیککه تنه دو تشتین
- ئاسنی دهیت - خوه شه هیلان، هیدی (بهروفاژی «لهز»).
درو (Dêro): دروین (دروینا گه می و جهه و نوکا و..... هتد).
- دروا (Derva):** پیددشیاتی، پیویستی - هه لایویستی - سه رنوخیین - سه رگه ردان.
- درواخ (Dervax):** موکوم - ساخلم، لهش ساخ، ته ندروست.
- دروازه (Dervazê):** ده ری مه زن (ده ری بازیری، ده ری که لهی).
- درواژ (Dervaj):** بنیره: (دروا).
- دروانه (Dervane):** نه قه ب (کونا کول بانی دهاته شه کرن و د ویری را دچوونه سه ربانی).
- درواه (Dervah):** بنیره: (دروا).
- درود (Durûd):** دوعا - سلافا - مه دح و سه نا - دار، داری پری، ده پ (لوحة).
- درودگـ (Durudger):** دار تراش (نجار).
- دروش (Dêrevş):** بنیره (درفش).
- دروغ (Durûx):** دره و، نه وه بی.
- دروغگو (Durûxgû):** دره و کهر، دره وین. ههروهسا په یقیین (دروغ باف، دروغ پرداز، دروغزن،

دروغسار) ژی لکارن.	بیت.
دروک(Durûk): هویرکټی داری، گه رگا داری.	دیره(Derrê): دۆل، ریتکا کول ناقبه را دو چپایان را دهر باز بیت.
درون(Derûn): هوندر، ژ ناخدا - ناقټی نانه کی بوو کول دهمی زهرده شتی یا و د ری و رسمه کا تایهت دا پشتی دوعایا (درون) ژ ئاقیستایین دهاته خواندن ئه و نان دکرنه پاری پاری و لسه ر ئاماده بوویان به لاف دکرن.	درهشته(Derhêste): دان، به خشیش. درهم(Derhem): تی که ل، د ناقټی کدا - پهریشان، تی که چووی، ئهنی گری.
دروند(Dervend): شوک، چنگال. دروند(Durvend): د ئایینی زهرده شتی دا دپیژنه وی که سی بی کو هزرا وی و گوټنا وی و کریارا وی خراب بت، ئه و که سی کو ژ همی سالوختن قهنج بی بار بیت، خرابکار، بی دین.	دری(Derî): هه ر تشتی کو بی دۆلی بت، وه کی: که وی کو د ناټ دۆل و نهالا دا دژیت - هه ر تشتی کو بی کو چکا شاهی بت، پتر (درباری) ل کاره - زمانن فارسی بی کو پشتی زمانن په هله فی هاتی به بکارئینان.
درونه(Derûnê-e): زک، هوندری زکی - کشان، چه میای - که سکوسور، که سکونالا. درویدن(Dêrevîden): دروین (کاری دروینا گه می و جه هی و.....هند).	دریا(Derya): دهریا، ئاټا گه له ک کو ئه رده کی مشه فه گرتبیت و برژبته سه ر ئوقیانوسا. دریاچه(Deryaçê): دهریایا بچوبک - دهریایا کو هه رچه ند ره خین وی هشی بن، گۆل.
درویش(Dervîş): ده ستکورت، هه ژار، قه له نده ر، دهر ویش، که سی کو ب پچه کا مالی دنیا بی قانع	دریافتن(Deryaften): فه دیتن، ب سه ر تشتی که هی هه لبوون، تی که هشتن. دریچه(Derîçê): دهر گه هی بچوبک، کوله ک.

- دریدن (Derîden): دراندن.
- دریغ (Derîx): مخابن - کوشان، خه م - په شیمانی.
- دریواس (Derîvas): چار ره خپن خانی - چارچوڅی کو دهروک دکه قتی (مه لهن).
- دریوزه (Deryûzê): گه دایی، خواستن.
- دزد (Duzd): دز، دزبکه، که سی کو تشتین خه لکی بیه بی ی ناگه هی یا وان.
- دزدانه (Duzdanê): ب دزبکه.
- دزدکی (Duzdekî): بنییره: (دزدانه).
- دزدیدن (Duzdfiden): دزین.
- دزغاله (Duzxalê): دیواری، دۆرماندۆری که لهی یان باژیری، شوربه - چه پهر.
- دزندیس (Dêzendîs): به رابه و ئیکسان، ته مه ت هه ت - وه کی، مینا، شتی - نه شکه را، خوبا - ده ملده ست، د گاڤیدا.
- دژ (Dêj): که له.
- دژ (Duj): پیشگره کو لهری هر په یقه کی بیت نانکوا پیساتیی و قهری و دژاتییی دده ته په یقی، وه کی: (دژآباد = قه هرگرتی، نه نی گری - دژبراز = نه جوان، خاڅ).
- دژک (Dujek): خوریک - په قیشک.
- دژکاک (Dêjkak): ته پیری که له خا.
- دژکام (Dujkam): تام ته حل - خه مگین - توږه بووی.
- دژم (Dujem- Dêjem): دامای، دلته نگ، خه مگین، په ریشان.
- دژمان (Dujman): خه مگین، دلته نگ - کوشان و مخابنی.
- دژن (Dêjen- Dujen): تام نه خوهش - به دره فتار و توږه بووی.
- دس (Dês- Des): وه کی، مینا - هه قتا (نظیر).
- دست (Dest): ده ست (نه ندامه کی له شی یه) - یه کا هژماری، وه کی دبیتژن (دهسته کی فنجانا) - دۆر، جار، که پرت، ده می دبیتژن (دهسته کی قوماری).
- دستار (Destar): دهر سوک، شاشک.
- دستاس (Destas): دستار.
- دستان (Destan): کوما په یشا (دست) - فیل، حیل - سه خته، قه لپ - سروود، ناواز - چیرۆک،

- چیشکانوک - ههروهسا د «شهنامه» افردهوسی دا ئه و ناڤه بئ کو سیمه رخی دانا په سهر (زال) ئی بابی روسته می.
- دستکش (Destkeş):** دهستگۆرک.
- دسته (Destê):** دهستک (دهستکی بقری، دهستکی شیر، دهستکی گولا) - گرز (گرزی گیای) - تیم، تیپ (وهک تیما وهرزشکارا یان تپیا موزیکتی).
- دش (Duş):** پیشگری کو لبه ری هندهک په یقان دهیت و نانکویا (پیس، کریت، دژ) دگه هینت.
- دشت (Deşt):** دهشت، بیابان - ئیکه مین معاملا کو سپیدی بکر و فروشه ر دکهن.
- دشتان (Deştan):** ژنا کو د بئ نثیتراهیئ (عادی) دا بیت.
- دشتی (Deştî):** بئ دهشتی - ناڤی ئاهه نکه کا موزیکا ئیرانی په.
- دشتی (Duştî):** زیری.
- دشخوار (Duşxwar):** دژوار، زهحه ت.
- دشک (Deşk):** دهزی، بهنک.
- دشمن (Duşmen):** دژمن، نه یار.
- دشنام (Duşnam):** خه بهر،
- ئاخفتن کریت، جڤین.
- دشنگی (Deşengî):** رۆژگار، دنیا، فهلهک.
- دشنه (Dêşne):** خه نجه ر.
- دشوار (Duşvar):** دژوار، زهحه ت.
- دغ (Dex):** ئهردی هسک و رهق، ئهردی کو گیا لی شین نه بیت - ههروهسا بو سه ری بئ موی ژی دهیته گوتن.
- دغا (Dexa):** نه راست، نه دروست، سهخته، قه لپ.
- دغدویه (Duxdûyê):** کچ - ناڤی دهیکا زه ردهشت پیغه مبه ری په.
- دغسر (Dexser):** که چهل، شامی، سه ری بئ موی.
- دغل (Dexel):** نه راست، نه دروست، سهخته، قه لپ - فیل، حيله.
- دغ (Def):** دهف (ئامیره کی موزیکتی په).
- دغتر (Defter):** دهفته ر - نثیسیسینگه ه، مه کته ب (جهی کاری).
- دغزک (Defzek):** مه زن، قه له و، بخوه ڤه.
- دغک (Defek):** ئارمانج.
- دک (Dek):** باهر، پشک - گه دا،

- گه دایبی. گوستخواره - کۆلانی، فه لیته.
- دکلان (Duklan):** ته شی.
- دگدگ (Degdeg):** دهنگی شهق شهقا کوژ ددانا دهیت لدهمی سه رمایین.
- دل (Dêl):** دل (قلب).
- دلām (Dêlam):** رما کورت - ههروهسا فیل و حیله.
- دلخور (Dêlxor):** په ریشان، مه لویل.
- دلق (Delq):** جلاکی ده رویشا (خرقه).
- دلک (Delqek):** لیبۆک (که سی کو کارین ب که نی بکه ت و خه لکی بکه نینت).
- دلم (Dulum):** خوریک.
- دلمل (Dulmul):** فه ریک، که لی نوک.
- دله (Dulme):** ئیپراخ، دۆلمه.
- دلننگ (Dêleng):** هه لایستی (وه کی ئویشین خورمی).
- دلواپس (Dêlvapes):** په ریشان.
- دلوار (Dêlvar):** دلیر، نه ترس، دلاوه ر، میترخاس، نه ترس.
- دله (Dele):** ناشی گیانه وه ره کی
- گوشته خواره - کۆلانی، فه لیته.
- دلهره (Dêlhurê):** دل قوتک (ژ بهر ترسا ژ نشکه کی فه).
- دلیر (Dêlîr):** دلیر، ئازا، دلاوه ر، نه ترس، میترخاس.
- دم (Dem):** هه وا، بیهن (نفس) - ئاخینک - هه وار - ده م، وه خت، گاڤ - دهڤ (دهڤی کی یان خه نجه ری) - ئالافه کی پفکرنی یه کو زیرنگر و ئاسنگه ر بکار دئینن بۆ گه شکرنا ئاگری.
- دم (Dum):** کوری، دویف.
- دما (Dema):** بیهن (نفس) - تیهن، پلا گه رمه ی یان سه رمایین.
- دماسنج (Demasenc):** ئالافی کو بۆ پیڤانا پلا گه رمه ی یان سه رمایین بکار دهیت (میزان الحراره، محرار).
- دماغ (Demax):** دفن، که پو، پۆز.
- دمامه (Demame):** بلوول - زرنا.
- دمان (Deman):** مه ست و غه زه بگرتی - که سی کو حرحرا وی بت و ب قه هر شه ل که سه کی دی بخورپ.
- دمبک (Dumbek):** تمبلک (ئامیره کی موزیکی یه).

- دمبل (Dembêl):** ئالاڤه كىي وهرزى يه، ئەو ژى پىتك دهيت ژ ئاسنه كىي كورت كو ههردو ره خپن وى ئاسن پيشه نه و ياريكه رين له شجوانى يى بكار دئين.
- دمدمه (Demdeme-ê):** حيله، فيل - ناقدارى - داهول و دهنگى داهولى.
- دمدمى (Demdemî):** دهمدمى، كهسى كو هه رگاڤ بوگاڤ ئاخفتن خوه يان بير و باوهرين خوه دگوهورت.
- دمر (Demer):** بهراپشت، فاژى - نوخين، كهسى يان تشتى كو كه تبيته سهر دهقى خوه.
- دمغ (Demex):** شهرمكرى.
- دم گرگ (Dumê gurg):** سه و گورگ (مه بهست ژى ئەو سپيدهيا دره وينه كو مرؤف سهى و گورگى ژىك نه نياسيت، كو ئەو دهمه ژ پشتى نيغه شهقى دهمى دبيته روناھى و مرؤف وه هزر دكهت كو ئەفه بوو سپيده و دئ هند بينيت كو ديسان دنيا تارى بووڤه).
- دم گرم (Demê germ):** ئاخفتنا كو كارتىكرنى ل گوهدارى بكهت.
- دم لابه (Dum labê):** كورى ههژاندنا سهى ژ بو خوه شرين كرن و مه للاقبى.
- دمندان (Demendan):** دوزخ، جهنهم، ناگر.
- دمنه (Demne- Dêmênê):** ناڤى طورى يه كا حيله كه ره كو چيشانو كا وى دگهل (كليله) ي د پهرتوكا (كليله و دمنه) دا هاتيه - ههروهسا بو ريشى يان مرؤقى حيله كهر و فيلباز ژى دهيتته گوتن.
- دمور (Demûr):** ئاوازا نهرم و هيدى.
- دمه (Deme):** باكوزيك، با و بهفر و سهرما دگه ليك - ههروهسا ئالاڤى پفكرنى كو زيرنگر و ئاسنگهر بكار دئين بو گه شكرنا ئاگرى - دهف (دهقى كيرى و خه نجهرى).
- دميدن (Demîden):** پفكرن - هاتنا باى - شين بوون و سهرهلدانا گياى ژ بن ناڤى - روژهلان.
- دنن (Denan):** چوونا ب كه يف و خوه شحالى.
- دنبال (Dunbal):** كورى، دويڤ - لدويڤ، ل پى، ل پشت.

- دوبلان (Dunbelan):** گونیت پەزى سى - جوړه كنى كشاركايه.
- دوبه (Dunbê):** دینگى پەزى.
- دنج (Dênc):** جهى ئیمن و دویر ژ دهستدریژی یا بیانیان.
- دند (Dend):** دهبنگ، ههبله، ئهحمهق.
- دندان (Dendan):** ددان.
- دنده (Dendê):** پهراسى - گېر (وهكى گېرى ترومبیلې).
- دندیدن (Dendîden):** هیدی و لېن لیثافه دگهله خوه ناخفتن.
- دنگ (Deng- Dêng):** ئاشى برنجى، ئامیری پویش قوتیبى (ئهو ئامیری كو پویشى برنجى پى بقوتن دا دندكا سپى ژ قه لپیشكى جودا بیت).
- دنگ (Deng):** بنییره: (دند) - دهنگى فیکه کفتنا دو تشتین ئاسنى.
- دنگاله (Dengale):** شیشلتوکین بهستى، لویلاق، گلیله.
- دنه (Dene):** ئاواز - دهنگى خوهشى و شادى یى.
- دنیدن (Denîden):** ب شادى و خوهشحالى بریقه چوون.
- دو (Du):** هژمارا (۲) دو.
- دو (Duw-Duv):** غاردان، بهزین.
- دوازده (De-Duvazde):** هژمارا (۱۲) دوازده.
- دوازدهه (Devazdehe):** دوازده گرى (اثنا عشر).
- دوال (Deval):** كه مەریه نەند.
- دواندن (Devanden):** بهزاندن.
- دوباره (Dubarê):** دوباره، دوجارکى.
- دو برادران (Du beraderan):** نافتى دو ستیرایه كو دكه فنه د جهرگى «تەرمى نەحى» دا كو ب عه ره بى دبیرژنى (فرقدان - فرقدین).
- دوبین (Dubîn):** چاف وپ، چاف ویر.
- دوپیکر (du pêyker):** نافتى بورجا سیبى یه ژ هه ر دوازده بورجین فهله كى كو وهكى دو بچیکین رويسن، ب عه ره بى دبیرژنى (جوزاء).
- دوتا (Du ta):** دو طا، خوههر، چه میای، قه چه ماندى.
- دوچهره (Duçerxê):** پایسکل.
- دوختن (Dûxten):** دورین (كارى)

وی تشتین دویر چیتر ژ تشتین
نیتریک ببینت - دویربین (دیکه یه بو
که سین هزر ل پاشه روژئی دکهن و
دویر دنیرن) - دیرینه (ثلاقه که کو
تشتین دویر بو دیتنا چاڤا نیتریک
دکته).

دورو (Du rû): دو روی (که سی کو
ئاخفتن و کربارین وی نه وهک
ههف بن «منافق») - دو
روی (په روک یان ههه تشته کی دی
کو بهر و پشتین وی ژ لایی نه خش
و نیگار و..... هتد فه، دگه لیک د
جیاواز بن) - جوهره کی گولی یه کو
ره خه کی وی سوره و ره خی دیتر
زه ره (گولا ره عنا).

دوزخ (Dûzex): جهنهم، سه قهر،
دوزخ، دوزهه.

دوزمان (Dûzman): بهنک، دهزی.
دوزنه (Du zenê): زه لامی کو دو
ژن هه بن.

دوزنه (Dûzenê): شوپژن، دهرزیک
- زیلکی زرکی تک و ستینک و
پیشی و..... هتد.

دوزه (Dûze-ê): قورینجوک.

دوزیدن (Dûzîden): دورین (بو
درباری).

درباری) - دوهتن (دوهتنا گوهانین
گیانه وه رین شیردهه).
دوخ چکاد (Dûx çekad): شامی،
ئه صلعه، که سی کو پیشی یا
سه ری وی موی پیته نه بن.
دود (Dûd): دوی، دویکیل.

دودافکن (Dûd efken):
جادووگر، سیحریه ند.

دودخانه (Dûdxane-ê): مال،
بنه مال.

دودمان (Dûdman): مال، بنه مال،
خانه دان.

دوده (Dûdê): بنیره «دودمان» -
که رهسته کی نه رم و دوهنکیی
رهنگ ره شه کو ژ دویکیلی گازی
دگرن و بکار دئین بو چی کرنا
رهنگا و حوری.

دور (Dûr): دویر (بو دهم و جهال
کاره).

دوراغ (Dûrax): ته ره ماست،
دهو (دهو یان ماستی کو ئاڤا وی
هاتبسته گرتن و سپیاتی ب تنی
ماییت).

دوریل (Dûrbêl): بی وه فا و
نه راست.

دورین (Dûrbîn): که سی کو چاڤی

شقییدی (شه‌فا بۆری).
دوشا (Dûşa): که‌سی یان که‌سا کو
 گیانه‌وه‌ری شی‌یرده‌ه د
 دوشیت (لده‌ف مه‌ کوردا ئەم بۆ
 ژنکا کو په‌زی ددۆشت په‌یقا
 «بی‌ری» بکار دئینین، هه‌روه‌سا
 هه‌ر گیانه‌وه‌ره‌کی به‌یته‌ دوه‌تن.
دوشاب (Doşab): دوشاف (دوشافا
 تری، دوشافا خورمی).
دوشادوش (Dûşadûş): مل بمل.
دوشانیدن (Dûşanîden): دوه‌تن.
دوشمال (Dûşmal): که‌فیک -
 خاولی.
دوشنبه (Dûşenbê): سی‌یه‌مین رۆژا
 هه‌فتی، دوشه‌مبی.
دوشه (Dûşe): زه‌رکا شیری، ئامانی
 کو لده‌می دوه‌تنی شیری دکهنی.
دوشیدن (Dûşîden): دوه‌تن.
دوشیزه (Dûşîzê): کچ، کچا
 جه‌حیل یا نه‌شویکری.
دوغ (Dûx): ئاقه‌ماست، ده‌و.
دوغاب (Dûxab): هه‌ر تشتی کو
 ده‌می ئاقی بکه‌نه‌ دنا‌ف دا وه‌کی
 ئاقه‌ماستی سپی ببیت، مینا
 (کلسی).
دوغلو (Duxulû): جیمک.

دوزیستان (Duzîstan): زاراوه‌کی
 گیانه‌وه‌رناسیی یه؛ ئانکوئه‌و
 گیانه‌وه‌رین کول ده‌ستپیکا ژیی
 خوه‌ د ئاقی دا دبۆرین و پشتی
 مه‌زن دین ده‌ینه‌ سه‌ر هه‌شکیی ژى
 دژین، وه‌کی: (به‌قی).
دوسانیدن (Dusanîden):
 چه‌سپان‌دن (تشته‌ک ب تشته‌کی
 دی فه‌نان ب ریکا ستورکی) - خوه
 ژ که‌سه‌کی حسیب کرن (وه‌کی
 ئیک خوه‌ دگه‌هینته‌ بنه‌مالا
 مه‌زنه‌کی یان ئاغایه‌کی یان
 شیخه‌کی و.....هتد).
دوست (Dûst): دوست، هه‌قال،
 یار، به‌روفاژی په‌یفتین (دوژمن و
 نه‌یار) - ئانکو‌ا هه‌ژیکرنی دده‌ت
 ده‌می دگه‌ل په‌یقه‌کا دی به‌ییت،
 وه‌کی: (خدادوست = که‌سی کو
 هه‌ژ خودی دکه‌ت، خودی‌ه‌ریس؛
 وطن دوست = که‌سی کو هه‌ژ
 وه‌لاتی خوه‌ بکه‌ت، نشتی‌مان
 په‌روه‌ر).
دوسیدن (Dûsîden): پی‌شه
 نویسیان، پی‌شه‌مان، پی‌کفه‌مانا
 دوو تشتان ب پی‌کفه.
دوش (Dûş): مل، کۆل، پشت -

دوک (Dûk): ته شی.	ده (Deh): هژمارا (۱۰) دهه.
دوکارد (Dukard): جهو، مقهسا کو	ده (Dêh): گوند.
هریا په زی پی دبرن.	دهار (Dêhar): شکفت، نهال،
دوگان (Dugan): دو، دودانه،	شکه نا چپای.
دودووه، دوبه رامبه.	دهاز (Dehaz): ههوار، فریاد،
دوگانه (Duganê): هه ر تشتی کوژ	دهنگی نرپرینی (وهکی دهنگی
دو تشتا یان دو که رهستا	شیری).
پیکهتابیت - نقیژا دو رکعتی،	دهان (Dehan): دهف.
وهکی نقیژین سپیدی و سونه تا.	دهان دره (Dehan derrê):
دوگاه (Dugah): ئیک ژ ناواژین	باووشکین خهوی.
موزیکا ئیرانی یه.	دهانه (Dehanê): وهکی دهشی -
دول (Dol): دولک، نامانی کو پی	دهرقه دامک، دهر، وهکی: (دهری
ناقی ژ بیری بکیشنه دهر،	بورکانی) - لغاف.
بعه ربهی دبیتزی (دلو).	ده پنچ (Dehpenc): زپری کو نیشه
دولاچنگ (Dulaçeng): ناقی	ژی زپری بیت و نیفا دیتر سفر یان
جوړه کی یه ژ جوړین نوټین	تشته کی دیتر یی بی بها بیتن.
موزیک.	دهخدا (Dêhxuda): خودان و
دوله (Dule): توز و عه جاج -	مهزنی گوندی، که دخودا.
کومت، گرک، ئردی سهره قراز و	دهدهی (Dehdehî): زپری ته مام
سهرنشیف - چال - نالنال، لوبرینا	عہ یار، زپری بی غش.
سه و طوری یا - دولک.	دهستان (Dêhêstan): کوما چند
دومان (Dûman): توفان.	گوندا کو سهر ب ناحیه کی ټه بن.
دویدن (Devîden): غاردان،	دهکده (Dêhkedê): گوندی
به زین.	بچوبک.
دویست (Duvîst): هژمارا	ده کیا (Dêhkiya): که دخودا،
(۲۰۰) دوسه د.	مهزنی گوندی.